MARIESTAD

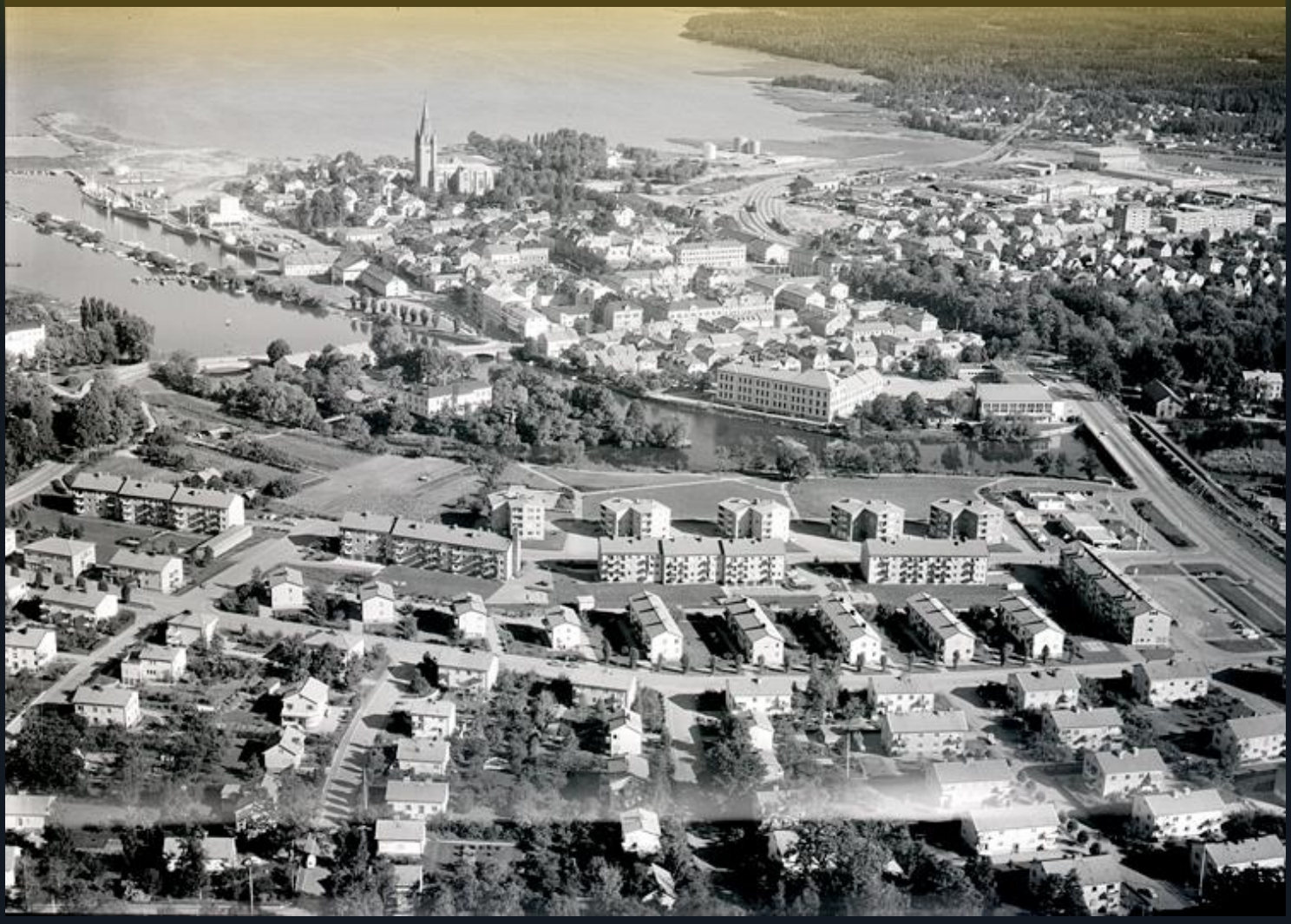

HISTORIA

Anders Dernback

MARIESTAD

Mariestad uttal (info) är en tätort i Västergötland och centralort i Mariestads kommun, Västra Götalands län. Tidigare var Mariestad residensstad i Skaraborgs län och 1583–1647 stiftsstad i Mariestads stift.

Mariestad grundades år 1583 av Gustav Vasas son, hertig Karl, senare kung Karl IX, som döpte staden efter sin hustru Maria av Pfalz. Syftet var att skapa en handels- och köpstad, strategiskt placerad i Vadsbo härad i norra Västergötland.

MARIESTAD

Alinder, John fotograf / Upplandsmuseet

Staden grundades vid sätesgården Tunaholm (sedermera Marieholm) och den närliggande åsen. Stadens och kommunens vapen föreställer en oxe som stiger upp ur ett vattendrag. Detta avser återge det tillfälle när Karl, enligt sägen, såg just detta vid Tidan i Mariestad.

Mariestad är tillsammans med Kalmar de två städer i Sverige som har en domkyrka, men saknar biskop. 1583 bildades av Värmland och Vadsbo och Valle härader i Västergötland en så kallad superintendentia under ledning av en präst med titeln superintendent. Denne fick sitt säte i Mariestad.

MARIESTAD

Det nya stiftet blev officiellt 1605 och Domkyrkan uppfördes mellan åren 1593–1625. Kyrkan byggdes huvudsakligen efter ritningarna till S:ta Klara kyrka i Stockholm, uppförd av Karl IX bror Johan III. År 1647 splittrades hertigdömet och Mariestad upphörde som superintendentia, Karlstads superintendentia bildades och Valle och Vadsbo återgick till Skara stift. 1772 blev superintendenten i Karlstad biskop. Kungsgården Marieholm blev redan år 1660 säte för landshövdingen i Skaraborgs län. Mariestad var sedan residensstad i Skaraborgs län ända fram till 1997 då Skaraborgs län uppgick i det nybildade storlänet Västra Götalands län. Staden totalförstördes i en brand år 1693. Endast kyrkan och viss bebyggelse i stadens norra ände klarade sig. Staden återuppbyggdes efter en stadsplan med ett rutnätliknande gatusystem. Staden drabbades återigen av en storbrand 1895, denna gång med något lindrigare konsekvenser.

MARIESTAD

Industrin har varit viktig för Mariestads tillväxt ända sedan 1700-talet. Katrinefors bruk har framställt papper sedan 1765 och är än idag en betydande arbetsgivare i kommunen. Vid bruket tillverkades under en tid den populära Unica-boxen av Aktiebolaget Tidan. Den framställdes av unicafiber. Staden har genom åren haft flera stora industrier, såväl inom tändstickstillverkning som bryggeri. Bryggeriet köptes av Spendrups 1967 men lades sedan ned. Mariestads bryggerianor lever dock ännu kvar genom öl som av Spendrups tillverkas under varumärket Mariestads bryggeri.

Länge var Electrolux fabrik en mycket stor arbetsgivare i staden men fabriken har under en tid kraftigt decimerat antalet anställda. Sommaren 2015 aviserade Electrolux att man skulle lägga ner fabriken och flytta produktionen till Ungern. Electrolux avsåg stänga fabriken våren 2017Mariestads stad bildades 1583 som en utbrytning ur Leksbergs socken och ombildades vid kommunreformen 1862 till en stadskommun. 1952 införlivades Leksbergs socken/landskommun där redan delar av bebyggelsen funnits. 1971 uppgick stadskommunen i Mariestads kommun med Mariestad som centralort.

MARIESTAD

https://sv.wikipedia.org/wiki/Mariestad#/media/Fil:Mariestad_-_KMB_-_16000300023456.jpg

Mariestad omges av Sveriges största insjöskärgård, de största öarna heter Torsö, Fågelö och Brommö. Gamla stan består av träbebyggelse från 1700- och 1800-talen och är ett riksintresse som en av Sveriges bäst bevarade äldre stadskärnor. I Gamla stan ligger även den över 80 meter höga domkyrkan som dominerar hela stadsbilden. Mariestads centrum är uppbyggt kring två torg, Gamla och Nya torget. Gamla torget används idag som parkeringsplats. Nya torget domineras idag av 60- och 70-talsbebyggelse där det tidigare låg stenhus från sekelsskiftet.

Västergötlands museum Stockholmsvägen.

Teatergatan 15 augusti 1889.

MARIESTAD

Mariestad, som ibland kallas ”Vänerns pärla”, finns en av Sveriges äldsta och bäst bevarade landsortsteatrar, Mariestads teater. Teatern invigdes i januari 1843 och var helt färdigbyggd först 1848. Teatern är byggnadsminnesförklarad sedan 1993. I Mariestad finns även några museer. Dessa är Vadsbo Museum, Mariestads Industrimuseum, Leksbergs Skolmuseum samt Mariestads Musikarkiv Cantus Durus. Vadsbo Museum grundades den 14 september 1918 av Vadsbo Hembygds- och Fornminnesförening. Ansvaret för verksamheten övertogs den 1 juli 1983 av Mariestads kommun.

MARIESTAD

Mariestads stationshus

med sin jugendarkitektur hör till stadens byggnadsminnen sedan mars 2005[13]. Det gör byggnaden för såväl sitt samhällshistoriska som arkitektoniska värde Huset ritades för övrigt av en traktens son, Lars Kellman, och uppfördes 1909.

MARIESTAD STADSHOTELL

MARIESTAD

Mariestads stadshotell är en byggnad och ett hotell vid Nya torget i Mariestad stadshotell.

Stadshotellet uppfördes 1865-66 av det då nybildade Mariestads Hotell Actie Bolag för att möta den expansiva stadens behov att inhysa resande på ett modernt och bekvämt sätt. Hotellet skulle även fylla en funktion i stadens sociala liv genom dess stora salar för baler och fester. En trädgårdstomt på östra sidan av det nya torget hade inhandlats för byggnaden.

Ritningarna för byggnaden gjordes av stockholmsarkitekten Fredrik Wilhelm Scholander, medan dekorationerna utfördes av John Georg Arsenius. Det invigdes på Karlsdagen den 28 januari 1867 med en kungabal, dit stadens och länets mera bemärkta personer samlades. Staden övertog 1875 aktiemajoriteten för 85 000 kr.

Hotellet har genomgått flera om- och tillbyggnader under åren. Det förlängdes 1925 med två fönsteraxlar mot torget, och på mitten av 1900-talet tillkom flera annex. Det fyller än idag sin ursprungliga funktion och erbjuder förutom rum för resande även restaurang och nattklubb.

MARIESTAD

J. Ljungströms Möbler och Sam. Dahlberg. Kungsgatan 10.

DOMKYRKAN

MARIESTAD

Egendomen Svaneberg.

Fotografering 1890 - 1900

Bertha Petterssons hus.

MARIESTAD

Marieholm är en gård i Mariestad belägen på en holme i ån Tidan. Gården har varit både kungsgård och länsresidens i Skaraborgs län. Marieholm har gett namn till stadsdelen med samma namn. Numera inrymmer gården bland annat Vadsbo Museum. Gården är statligt byggnadsminne sedan 25 januari 1935.

Marieholm är en gård i Mariestad

Kungsgården var ursprungligen benämnd Tunaholm, som ägdes av adelssläkten Tre Rosor. Här hade de en herremansgård fram till 1558 då Gustav Vasa förvärvade gården. Den kom senare i sonen, hertig Karls, besittning 1571. Invid den grundade han 1583 staden Mariestad, namngiven efter hustrun Maria av Pfalz, och gården fick byta namn till Marieholm. På holmens norra del lät hertigen uppföra en stor mangårdsbyggnad i timmer på stengrund, den så kallade "Stora konungsbyggningen". Efter Karl IX:s död 1611 lämnades gården att förfalla. Efter att landshövdingarna i det 1634 bildade Skaraborgs län tidigare haft säte på Höjentorp och Götala kungsgård utanför Skara, så anvisades 1660 den nye landshövdingen Thord Ulfsson Bonde istället Marieholms kungsgård som boställe. Mariestad blev därmed residensstad. Genom tillbyggnader och reparationer försökte flera landshövdingar förbättra den nedgångna gården. Huvudbyggnaden uppfördes 1733 i karolinsk stil efter ritningar av Johan Eberhard Carlberg. Köksflygeln byggdes 1742 och ombyggdes 1972. Boningsflygeln (kavaljersflygeln), bod- och stallflyglarna uppfördes 1756. Kansliflyglarna byggdes 1811–13 vid infarten till gården och rymde landskansli och ränteri.

Ön i Tidan

Bredsäters kyrka